RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

1910 — 2 AOUT 1923 — NAM 2 AOUT 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 12/5

HANOI

	1 an	6 mois	3 mois	1 mois	Etranger 1 an
Một năm	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 00	12 $ 00
Chủ nhật và Lễ	»	4.00	2.00	0.80	»
Cả năm thường	5.00	2.80	1.40	0.50	6.00
Sáu tháng	1.80	1.75	1.00	0.60	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.35	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Tous les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
87-89, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : B. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 la c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 la c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Bình-phẩm về cách gia-đình giáo-dục của người mình

V

Trong một bài trước đã bàn về cách thể-dục trong gia đình của người mình và đã tỏ ra rằng về phương-diện đó không những ta thường ít lưu tâm đến mà lại còn có lắm điều sai lầm đáng tiếc nữa.

Về đường trí-dục cũng như về đường thể-dục, tuy ta có lưu tâm chú ý đến hơn. Song cũng có lắm điều khuyết-phạp, thường là tại ta không học không biết nên nhầm.

Trước hết về đường trí-dục đứa trẻ, cha mẹ thường không trông nom đến cho cẩn-thận, nhất là khi đứa trẻ đã đến tuổi vào trường. Cái sự trễ nải đó nguyên là tại người mình có một cái ý-kiến hẹp hòi về đường trí-dục. Ta thường lẫn *trí-dục* với *học-thức*, và tưởng rằng chỉ có học theo trong sách mới có thể mở mang trí khôn được thôi. Vì thế nên thường cha mẹ cứ đợi đến lúc con khôn lớn cho đến nhà trường để phó thác cho ông thầy cái trách-nhiệm trông nom về đường trí dục, gia-đình cha mẹ thường không đủ học lực hay không có thì giờ để dạy lấy con.

Tuy vậy, nếu ta bảo rằng khi đứa trẻ con ở nhà cha mẹ tuyệt nhiên không trông nom đến sự trí-dục của nó thì cũng là nói quá. Cha mẹ cũng biết luyện-tập ngũ-quan cho trẻ từ lúc còn thơ: nào dạy cho nhận được mặt những người quen, nào dạy cho nhớ được tiếng những người nhà, nào làm cho biết thế nào là thơm, là ngọt, là đắng, là chua, vân vân.... Cha mẹ cũng biết dạy con biết nói biết thưa, biết dùng những đồ vật quanh mình, và khi con đã lớn cũng tìm cách cho con được học-hành để sau này có cách mưu sinh dễ dãi.

Nhưng cách người mình trông nom về đường trí-dục cho con thật có lắm chỗ vụng về. Thí-dụ như khi dạy trẻ con tập nói, cha mẹ thường hay có cái thói nói đột giọng sai hẳn tiếng đi, làm cho đứa trẻ bắt chước mà sau thành ra nói ngọng — Đến lúc đứa trẻ biết nói rồi đã biết hỏi tỉ-tê, thấy cái gì lạ mắt lạ tai cũng hỏi đi hỏi lại cho biết, thì cha mẹ thường không cắt nghĩa rõ ràng cho trẻ con để hiểu, lại hay dùng những chuyện hoang-đường quỉ-quái, hoặc nói dối để pha trò hay dọa nạt đứa trẻ. Thí-dụ đứa trẻ hỏi tại sao mà mưa thì bảo là có thần mưa, tại sao có sấm thì bảo là có « ông ù », tại sao đứa trẻ khác sáy da có mụn thì bảo là ngáo cắn, vân vân... Đứa trẻ thường được nghe những chuyện tinh ma, những lời dọa nạt ấy, sau tất sinh ra tính nhút-nhát và sinh lòng mê tín: có đứa tối đến là không dám ra khỏi cửa, chửa lên đến đã vội nhảy lên giường ngồi chính giữa không dám bỏ chân xuống sợ ngáo ở dưới gầm lôi xuống ăn thịt. Cái lòng mê-tín ấy, mọc rễ trong trí đứa trẻ từ lúc còn thơ ấu, sau này làm cho trí tưởng tượng và khiếu phán-đoán của nó dễ sai lầm. Đó thật là một cái ngõ-điểm to, vì cái lòng mê-tín sau này khó lòng mà trừ hết đi được.

Khi con trẻ đã đến tuổi đến nhà trường, cha mẹ thường phó-thác cả cho ông thầy, không săn sóc như trước nữa, xem ra có ý lãnh-đạm vậy. Cha mẹ lãnh đạm như thế, tất đứa trẻ đã sinh lười, nhà trường đã không được gia đình giúp đỡ thì cái công giáo-dục sao cho chóng thành-hiệu được.

Mà ở học-đường — đây là nói theo cách giáo-dục cũ — ông thầy thường cũng không hiểu cách trí-dục phải thế nào. Ông thầy thường cốt làm cho « óc đầy », chớ không biết luyện thành « óc tốt », chỉ bắt đứa trẻ phải nhớ cho nhiều, đọc thuộc lòng từng chữ những bài học về luân-lý hay về triết-học, mà không hỏi xem chúng có hiểu nghĩa hay không, thành thử ông thầy chỉ luyện một cái khiếu nhớ, chớ không luyện tập cái trí phán đoán và suy xét cho trẻ, là hai cái khiếu lúc ra đời can-hệ hơn cái khiếu nhớ vô cùng. Vì cái cách trí-dục thế, nên thường có lắm đứa trẻ — và cả người lớn nữa — có cái kỳ-tức tốt lạ lùng, mà suy xét rất vụng về, phán đoán thường sai lạc. Chúng có thể đọc thuộc lòng những bài thơ dài dằng dặc hay là mấy trang sách, không vấp váp chỗ nào, song giá có ai hỏi đến nghĩa-lý thì đều chịu. Cái khiếu nhớ luyện tập quá giới-hạn như thế chỉ có hại về đường trí-dục mà thôi, chớ không có lợi gì. Thành thử đứa trẻ chỉ lúng túng với những bài luân-lý hay triết-học rất là khó hiểu, chớ không chịu để mắt quan-sát các cảnh-vật quanh mình nữa. Một cách dạy học như thế không thể đạt được cái mục-đích của trí-dục là làm cho đứa trẻ có một cái trí biết suy xét khéo, biết phán-đoán đúng, biết tự mình tìm được lấy chân-lý, chớ không phải là luyện thành những cái để chứa cho đầy những bài luân-lý hay triết-học, không phải luyện thành những con vẹt người.

Ấy cũng vì thế mà dân-tộc mình thành có cái tính phục-tòng cổ-nhân một cách thái quá, khiến nên trong khi các nước Âu Mỹ bỏng bột tiến-bộ mà mình cứ đứng lì một chỗ như xưa. Người ta hết phát minh sự này đến sáng tạo vật khác, làm cho mặt địa-cầu hoán cải đúng đùng, làm cho loài người đoạt được quyền tạo hóa, sai khiến được những cái mãnh lực ở thế-gian, thế mà mình cứ mải miệt trong mấy bộ cổ-thư, chỉ cốt học thuộc lòng chớ không chịu tìm cho ra nghĩa-lý. Gia đĩ những sách cổ ấy phần nhiều chỉ chuyên dạy về một mặt tu-thân luân-lý, thành thử về đường khoa học ta phải chịu kém các người Âu-Mỹ bội phần.

Nhưng cũng may, ngày nay ta đã hiểu cái lối học xưa là nhầm, ta đã biết bỏ-cứu những điều khuyết-điểm, ta đã biết khuynh hướng về đường Âu-học là một nền học có thể giúp ta chóng hấp-thụ được các cái văn-minh mới để theo kịp các nước ở chỗn vũ-đài được. Chỉ mong rằng con đường ta đi được phẳng phiu, không phải vấp váp chỗ nào, cho khỏi chậm trễ mà thôi!

B. G.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 1er Août 1923

Việc trong các hạt trú binh

Tuy rằng ở Essen có xảy ra một vài việc hủy hoại ghi đường hỏa-xa, và các máy hiện chạy điện, mà thành ấy phải phạt năm chục triệu, và mười người làm hỏa-xa, phải trục-xuất cảnh-ngoại, song các báo nói rằng trong mấy tuần lễ nay người Đức đã bớt gắng đi nhiều. Cuộc giao-tế của Pháp Bỉ đối với nhân dân cũng êm ái hòa. Mấy bữa nay không phải dùng quân lính cũng lấy được than. Quân lính đến đóng các mỏ Gewerkschart, và Dortfeld không xảy ra việc gì lôi thôi cả.

Bức thư hai nước Pháp Bỉ trả lời lại nước Anh

Các quan Thượng-thư nước Anh đã hội-nghị để nghe lời lord Curzon trần thuyết mọi lẽ về bức thư trả lời của hai nước Pháp Bỉ về cái vấn-đề bồi khoản, cùng là cuộc hội-kiến của các quan đại-sứ Đồng-minh và các quan thượng thư nước Anh.

Tại hội Vạn-quốc

Hội-đồng của hội Vạn-quốc coi việc tổ-chức cuộc đồng-lao công-tác của liệt-quốc về đường trí-thức ưng chuẩn lời ông hội-trưởng Hội-đồng ấy là M. Bergson, bàn về việc lập một tờ giao-ước về việc đào các nơi để khảo cổ.

Nhân việc này, báo *Les Débats* có nói : các việc đào để khảo cổ xưa nay chẳng có điều-lệ ấn-định làm sao cả, nhất là ở những xứ quan-trọng về đường sử-học, như là nước Trung hoa. Việc ông Bergson bàn rất là khẩn-cấp.

Phái-bộ nước Esthonie tại Pháp

Phái-bộ các giáo sư và các học-sinh nước Esthonie tới Paris. Quan đại-sứ nước Esthonie tại Pháp có ra nghênh-tiếp phái-bộ.

Tại hội-đồng Bồi-thường

M. Boyden, tham-quan đại-biểu của nước Hoa-kỳ tại hội-đồng Bồi-thường thôi việc từ ngày 1er Août này. Ông trưởng-ban là M. Barthou có thay lời hội-đồng kính chào ông. M. Logan sẽ thế chân cho M. Boyden.

HÀI ĐÀM

Ông hàn Xoong mê ngủ

Ông hàn Xoong là một ông hàn đất đặc cán mai.

Một đêm ông đương nằm ngủ, bỗng thấy kêu : Ối trời ơi ! tôi lạy các ông ! rồi ngồi choàng dậy.

Bà hàn giật mình dậy, hỏi vội-vàng :

— Ô hay ! quan hàn làm sao thế ?

— Không, có gì đâu : tôi mê ngủ !

— Mê ngủ, sao lại la lên thế ?

— Tôi thấy sứ-giả nhà trời xuống trói tôi lại mà khảo !

— Khảo của à ?

— Khảo của thì còn phải nói !

— Thế khảo gì ?

— Khảo.... chết !

Sơn-phong

Tin Trung-hoa

Ngày 24 Juillet 1923

Hương-cảng đặc-điện

Liên-quân đã chiếm-lĩnh được Huệ-dương. Tôn-bản-Nhung và Tang-trí Bình đại thắng quân giặc, lại chiếm lĩnh được Phù-sơn và Đông-lũng Trào-sơa thiết-lộ để đình việc vận-tải.

Tin Uông-tinh-Vệ

Uông-tinh-Vệ vào yết kiến Đoàn-kỳ-Thụy, về phần tinh-thần đã được viên-mãn kết quả. Ngày 21 vừa rồi, Uông-tinh-Vệ đã do Thiên-tân trở về Thượng hải.

Trung, Nhật giao-thiệp

Người Nhật-bản có ý quấy nhiễu Trường-sa, đã phải thêm một chiếc Đào-tự-hạm đưa thủy-binh lên bộ thị-uy.

Tin Ngân-văn-Băng

Ngân-văn-Băng vì người em là Ngân-văn-Ngọc vận-động cho làm đốc quân ở Sơn-đông, việc đó sắp xong.

Quốc-hội nghị-viên

Bọn nghị-viên trở về miền Nam định ngày 13 thì triệu-tập khai-hội tại Hồ-bắc hội-quán.

Tin Cao-lăng-Uất

Cao-lăng-Uất theo bài điện-thuyết nói việc chế-định hiến-pháp và việc tuyển-cử tổng-thống nên toàn do quốc-hội chủ-trì. Hàng-binh-Kỳ và Cao-lăng-Uất lại định ngày 13 đại-yến các nghị-viên ở vườn hoa nhà bọ Viên.

Ngày 26 Juillet 1923

Hương-cảng đặc-điện

Tang-trí Bình và Hứa-sùng-Trí ở Triều-châu đại-thắng quân giặc. Việt-quân thua trận, và Hồng-triều-Lân bị trọng thương.

Vấn-đề tuyển-cử tổng-thống

Đảng Bảo-định tạm hoãn, vì hình thế các phương-diện ở ngoại-giới và trong nước khiến cho đảng Bảo-định phải chủ-trương tạm-hoãn việc tuyển-cử, để mong các nghị-viên đều trở về Bắc-kinh. Nếu như thế mà không xong thì sẽ lại nghĩ kế khác.

Tin Tào Côn

Vương-khắc-Mẫn tới Bảo-định nói với Tào-Côn xin thông điện tuyên-ngôn không tranh ngôi tổng thống, và xin để do quốc-hội chủ-trì việc tuyển-cử.

THAN MỎ BAO GIỜ HẾT

Than mỏ không phải là vô tận. Các nhà địa-học có mức tính cái số than hiện chưa khai lên trong thế-giới còn như sau này :

Nước Anh còn 300 nghìn triệu tấn.
Nước Đức còn 400 nghìn triệu tấn.
Châu Mỹ còn 4.000 nghìn triệu tấn,
và nước Pháp còn 18 nghìn triệu tấn.

Số than hiện tại trong thế-giới là bấy nhiêu, mà mỗi năm riêng các mỏ của nước Pháp đã khai lên 16 triệu tấn. Như vậy một ngày kia các mỏ khai lên hết, tất là than thiếu dùng. Các nhà địa-học đã tính ra rằng độ hai thế-kỷ nữa thì các mỏ của nước Pháp sẽ khai hết.

Than mỏ thì ngày nay ai cũng biết là bởi các loài thảo mộc bị chôn lấp trong các chỗ đồng lầy về thời kỳ thứ hai, biến-hóa dần dần mà hóa ra than mỏ.

Ngày nay người đời nhu-dụng than mỏ rất nhiều, số than một ngày một bớt dần, mà than chỉ tiêu-thụ cũng nhiều, không có thảo-mộc mà sinh ra than mỏ nữa, cái lẽ tất nhiên là một ngày kia than mỏ hết đi không có mà dùng. Lúc bấy giờ máy lấy gì mà đốt, tàu lửa sao mà chạy. Nhưng ta chớ có lo, người ta trăm khôn nghìn khéo, đến lúc bấy giờ sẽ có điện khí, khí giới, nước thủy-triều, v v.... chẳng thiếu động-lực đâu mà sợ.

MỘT CHIẾC THỦY PHI-CƠ BÉ NHẤT THẾ-GIỚI

Bộ thủy-quân nước Hoa-kỳ mới thí-nghiệm một chiếc thủy phi-cơ bé nhất thế-giới chỉ ra để dùng cho các tiềm-hải-đĩnh. Thủy-phi-cơ ấy cân được 2000 livres. Khi nào đứng không bay thì hai cánh gấp lại. Nay mai tiềm hải-đĩnh nước Hoa kỳ sẽ đều có thủy-phi cơ kiểu ấy cả.

Khoa-học đối với đời người

(Tiếp theo)

Khoa học gần nhiên và khoa học vận-động — Vận nhiên nghĩa là không thể vận động, biến-hóa được. Như hòn đá, cục đất, để đâu ở đấy, không thể tự mình bỏ-chỗ này ra chỗ khác, bao giờ cũng vẫn giữ nguyên hình. Khoa học vận-nhiên cũng vậy, không thoái mà cũng chẳng tiến, phát-minh tìm tòi ra cái gì, chỉ biết có một cái ấy, chứ không biết lợi-dụng cái ấy làm cơ-quan để chế hóa ra cái khác. Vì như dùng đá nam-châm làm kim chỉ-nam, ngoại-giả làm kim chỉ nam thì không biết dùng làm gì nữa ; tìm ra cách làm thuốc pháo, thì chỉ biết làm pháo thôi ; đại khái khoa học có phát-minh mà đình-trệ. Tiến không tiến, thoái cũng không thoái, được sao hay vậy ; thấy hay là theo, thấy tốt là hưởng, chứ không nhân cái hay cái tốt ấy mà chế hóa ra cái khác, to điểm vào cho nó được hoàn-toàn. Như các dân-tộc man-di mọi-rợ, trải qua mấy thế-kỷ có thừa, bao nhiêu cái hay cái khéo của người trước đến bây giờ vẫn để nguyên không biến hóa ra được cái gì lại có phần kém trước nữa. Đời của họ vẫn khốn nạn như đời thượng-cổ, từ cách ăn-ở cho chí nơi ẩn chốn ở, tựa hồ như người đời xưa, tục gọi là cựu-nhân-vật kim-thời vậy. Kia nước láng-giềng ta nguyên xưa là một nơi trung ương của cựu văn-minh bên Á-đông ; gián người rộng đất, mà phải chịu phần kém cỏi trong cuộc cạnh-tranh văn-minh thế-giới ngày nay. Trước khi có cách-mệnh, dân-tộc còn mơ màng ôm trong lòng một cái tư-tưởng tự-đắc, day-trì cái cổ, xó đầy cái lỗi, buồng con mắt nhìn cảnh tân-tiến nhạt nhẽo thờ ơ. Ngày nay nhất bạn quốc-dân mới hơi tỉnh ngộ, với đà cũng theo người thời người đã xa, theo sao cho kịp. Lại còn mấy nước nữa cũng là nơi khởi-thủy văn-minh Thái-tây, đến bây giờ phải chịu cảnh tang-thương, đáng lý hơn mà phải chịu kém, lẽ ra vu-thắng mà phải liệt-bại. Như xứ Phi-ny-xy (Phénicie) phải đô-hộ, nước Ai-cập (Egypte) chịu cảnh qua-phân. Cái thiệt thòi về khoa học yên-nhiên đình-trệ là thế. Ta thử xét xem, phàm cái gì trên thế-giới này cũng phải vận-động biến hóa cả, vẫn vang như vũ-trụ, bền chặt như núi sông, hễ để tránh nỗi cuộc dâu-bể biến hình khoa học phái yên-nhiên đình-trệ, tất tri-tuệ nhân dân phải đình trệ, đình-trệ thì cảnh hao mòn hơn nhỏ tài-bồi, thiệt nhiều mà lợi ít, dần không thoái nhưng có kém bước, về chẳng ở đời, sai khóe lắm cái yêu ; người ra sức tìm phương bổ dưỡng để đưa sức khỏe tài, ta cứ điềm-nhiên tọa-thị được sao hay vậy, tài gì không bị người lấn, thoát thì lại sai. Bảo rằng khoa học yên nhiên đình-trệ, nhưng tài gì không thoái, mỗi ngày một kém đần đi, rồi ra có lẽ đến tiêu-diệt mất một. Tinh-mệnh cá nhân và vận-mệnh của đoàn-thể đều trông về khoa học, khoa học mà liệt-bại, thời vận-mệnh đoàn-thể phải suy đồi. Ba suy thì sao sinh-tồn nổi, chẳng vui thích cảnh sao được với phần vu-thắng kia, để cho khỏi bị đào-thải ra ngoài thế-giới. Ôi ! khoa học với đời người, đời người cũng khoa học, ai gọi đời người tức gọi khoa học ; đời người cần sinh-hoạt như khoa học phải vận-động. Đời người không sinh-hoạt, không sinh-hóa, tất nhân-loại đến mai-một ; khoa học yên-nhiên đình-trệ, không biến-hóa, không sản-xuất, ắt khoa học phải có ngày tiêu-diệt.

Khoa-học vận-động. — Vận-động tức là tự mình chuyển chỗ này ra nơi khác ; như con chó con trâu, chạy đi chạy lại, lúc bé lúc nhớn, thay hình đổi dạng sinh sinh hóa hóa Khoa-học vận-động cũng như loài vật có sinh-hoạt, sống mà không bao giờ thác, lại có phần sinh hoa kết quả lại làm cơ quan để biến hóa, để tô-điểm cho các khoa học khác nữa. Nhờ có khoa học phát-minh ra điện, mới nhân khí điện mà biến hóa vận-động ra bao nhiêu cơ này khí nọ, khoa này khoa khác ; vì thế nên người ta tỷ khí điện như cái gậy tích-trượng của tiên phật (baguette magique des fées), thần-thông biến-hóa, khiến sao được vậy. Chẳng thế, coi một toàn cả nhỏ, sợi thép cỏn con, cũng có thể làm cho các cơ quan nhất là ngoại động ; vai sợi giây chăng mắc ngang giới khiến cho tin đi mỗi lại như người đưa thư. Ấy, chỉ một thứ chi vô minh vô ảnh, thấy hiện quả, chứ không rõ nhân dùng ; ma tại nhân công kia việc rợ, làm tài liệu để bổ cứu cho các khoa học khác. Nhờ có điện nên mới tìm ra giấy thép không giây người nơi này nói chuyện và trông được cách cử chỉ của kẻ xa sống cách biển nơi khác. Một khoa học ấy biến hóa ra muôn ngàn khoa học khác ; thật xuất quỉ nhập thần, sinh sinh hóa hóa vậy. Khoa học ấy nên gọi là khoa học bất hủ ; không bao giờ mục, bao giờ nát, dẫu nghìn năm vạn kiếp về sau cũng phải lợi dụng khoa học ấy, rồi ra đây cái gì cũng không thể vượt qua nổi khí điện được. Vận-động như thế, sáo xuất như vậy, thế lực chỉ có tăng mà không có giảm, tiến mà không thoái, thì còn thiệt lợi sao được, kia như các liệt cường hiện thời bể Âu bãi Mỹ, vị nhờ có cái cơ sở khoa học của các nước khác, rồi nhân có sẵn nhân mới ra công khuếch trương ra tài tu bổ, bền đã xây sẵn chỉ còn lỗ công sửa sang mà hưởng, nên ngày nay mới dương oai vỗ cánh trong trường khoa học. Xem như nước Nhật bản cũng Á-châu này, thời đã biết khoa học vận-động một cách mãu nhiệm là dường nào. Nửa thế kỷ về trước, trong nước còn bế khai, khoa học kém cỏi, nên trong nước phải chịu nạn nên yếu. Về sau bọn anh-tuấn trong nước mở mắt nhìn rõ đường lợi hại, vội vàng thu nạp lấy cách khôn khéo của người. Tuy bắt trước cái khôn của người mà biết lợi dụng cái khôn ấy ; theo người một nhưng khéo vận động lên ba. Vị nhờ ấy nên khoa học vận-động rất mau, chẳng mấy lâu đã chiếm được ngôi thứ trong trường khoa học. Khoa học có cần hệ đến đời người, vận-mệnh của cả nhân như vận-mệnh một đoàn thể, thịnh suy, bĩ thái, đều nhờ sự vận-động của khoa học vận-động nhanh thời nước được cấp tiến, trình độ mau thăng ; khoa học vận-động chậm, ắt trình độ trong nước phải tiến một cách trì chậm. Nhưng vận-động tức phải nỗ-năng, vì như con vật cứ cày, tuy lâu không làm nhôn, chứ không đến nỗi đặt lời gầy mòn cần cọc có bỏ đường mà không bao giảm ; như thế dẫu vận động chậm nhưng không tiến diệt được. Trường khoa học rộng để bao la, vận-động mãu nhiệm thế nào, bể để thảo ; đường vận-minh thăm thẳm xa xăm, cấp tiến đều đều, vị tất qua được ; khoa học có vận-động thời nước phải chịu nạn nên yếu. Về sau bọn anh-tuấn trong nước mở mắt nhìn rõ đường lợi hại, vội vàng thu nạp lấy cách khôn khéo của người. Tuy bắt trước cái khôn của người mà biết lợi dụng cái khôn ấy ; theo người một nhưng khéo vận động lên ba. Vị nhờ ấy nên khoa học vận-động rất mau, chẳng mấy lâu đã chiếm được ngôi thứ trong trường khoa học. Khoa học có cần hệ đến đời người, vận-mệnh của cả nhân như vận-mệnh một đoàn thể, thịnh suy, bĩ thái, đều nhờ sự vận-động của khoa học vận-động nhanh thời nước được cấp tiến, trình độ mau thăng ; khoa học vận-động chậm, ắt trình độ trong nước phải tiến một cách trì chậm. Nhưng vận-động tức phải nỗ-năng, vì như con vật cứ cày, tuy lâu không làm nhôn, chứ không đến nỗi đặt lời gầy mòn cần cọc có bỏ đường mà không bao giảm ; như thế dẫu vận động chậm nhưng không tiến diệt được.

(Còn nữa) Sy-viễn-Lang

Cuộc thi thơ

Của Nhóm-trí-Quyên nữ-sĩ

Thơ thi

CLXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thấy cảnh mà riêng chạnh tấc lòng.
Hương khói ngát bay lừng Không-Đạo,
Cung thường mặt đất dấu rêu phong.
Mảnh gương khoa giáp bia văn đề,
In dấu nhe phong kỷ-niệm chung.
Từ Lý đến nay dâu bể mấy,
Một nền văn-hiến chọi trời đông.

CLXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Hỏi bạn làng nho có nhớ không.
Mấy Nhị sớm tuôn hồn Hán học,
Trăng Nàng chiều giọi nẻ văn phong.
Mưa Âu ấu giải bia còn vững,
Gió Á dù lay gốc chẳng long.
Cơ chỉ gây dựng từ Lý trước,
Thành hiền ghi dấu khói hương chung

Thọ-vực, Nguyễn-x.-Đài
Phố Bờ-đình, Gia-viễn, Ninh-bình

CLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thành chỉ là gương cõi Lạc hồng.
Nền Lý đắp xây theo lối Bắc.
Bia Lê ghi lạc được người Đông.
Khơi nguồn đạo thống kia sông Nhị
Tự mạch văn-chương ọ núi Nùng.
Này bọn nữ-lưu còn cảnh ngưỡng,
Vương chi tôn trở của nho phong.

Nguyễn-xuân-Rong
Làng Phúc-nhạc, Ninh-bình

CLXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vua Lý xây lên miếu mấy tràng.
CửaKhổng sân Trình đường cột vững,
Non Nùng sông Nhị khói hương nồng.
Âu vàng dấu đời nền kinh Bắc,
Bia đá chưa mòn chữ Á đông.
Dâu bể mặc dâu phong-hội mới,
Đạo ta ta dốc một lòng trông.

Nguyễt-ánh, Bố thị-Sen
39, Rue du Fer, Nam-định

CLXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu là đây có phải không ?
Mấy triện con Rồng chung một đạo,
Phụng thờ hương khói khắp miền Đông.
Công lao gây dựng vang trời đất,
Sự nghiệp làm nên nức tiếng Hồng.
Còn nước Nam ta còn đấy nhỉ !
Ưa gương tỏ rạng thế gian trông.

CLXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo ngay-ngà dấu Lạc-Hồng.
Danh tiếng lẫy lừng trong mấy cõi,
Bia đề anh dũng khắp non sông.
Trải bao nhiêu kiếp còn ghi tích,
Biết mấy xuân rồi hận thế trông.
Gió Á mưa Âu bao bọc nhỉ !
Gương trong tỏ rạng thế gian trông.

Tam-sơn, Ngu-ẩn-Độ
Service d'Etudes, Vinh

CLXXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Di-tượng tôn nghiêm miếu chập-chùng.
Gương cột rừng nho còn đứng vững,
Cung tường nhà phán chửa rêu phong
Về khuê rạng mối nền Hồng Lạc,
Khí vượng thêm thiêng cảnh Nhị Nùng.
Từ Lý đến nay mưa gió trải,
Trời Nam vững vặc một vừng đông.

CLXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nọ miếu sừng sừng vẫn của tổ-tông.
Giường cột lưng trời bia đá vững,
Cương thường mặt đất dấu rêu phong
Áo xiêm vẻ cũ vua Lê Lý,
Hương khói lòng xưa giống Lạc-hồng
Chiều gió áo ào cây cỏ-miếu,
Mơ màng nhớ giấc mộng Châu-công.

Phạm-Luận
29, Rue du Cuivre, Hanoi

CLXXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu cổ thời kim bỗng chạnh lòng,
Vài nhận cung tường từ Lý trước,
Một phương chiêm bái đến nay sùng.
Khói hương gió lộn mùi Âu Á,
Cây cối mây che cảnh Nhị Nùng.
Qua đó sau ai xin nhớ lấy,
Nghìn năm văn vật đất Thăng-long.

CLXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tôn giáo tôn nghiêm ngọn miếu chung
Cột dựng rừng nho theo đạo Khổng,
Nền gây nhà Giám ngất kinh Đông.
Cung tường mưa gió chưa mờ dấu,
Dân nước hương hoa vẫn sẵn lòng.
Trải Lý, Trần, Lê nay mãi mãi,
Ngàn năm văn vật đất Thăng-long.

CLXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tòa miếu ngày nga ngất một vùng,
Cửa thánh chưa mòn mưa gió mới,
Thành Nam còn dấu lửa hương chung.
Cung tường nhớ tự vua triều Lý,
Giường cột tôn thêm một Nhị Nùng.
Qua đó ai đừng cảm thán,
Nghìn năm văn vật đất Thăng-long.

Nguyễn-Ký
34 Rue des Stores, Hanoi

CLXXXVII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu trời riêng giống Lạc Hồng.
Lân bút dẹp yên con hổ vũ,
Nhận tường che chắng tác minh phong
Văn lan tuổi khắp dòng sông Nhị,
Miếu mạo cao hơn ngọn rải Nùng.
Vật đổi sao dời đá mấy lớp
Một nền văn-hiến vẫn như không.

Bùi-hữu-Thực
95, Rue de France, Nam-định

CLXXXVIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Khổng miếu là đây thử đứng trông.
Tiếng quạ mơ màng hồn quốc-học,
Thành rồng phảng phất lối nho phong
Gió mưa mấy độ trời Âu Á,
Hương khói bao thu đất Nhị Nùng.
Miếu ấy hãy còn văn chửa mất.
Làng thơ ta vịnh một đôi dòng.

Nguyễn-văn-Oanh
Lettré B. S. — Hanoi

CLXXXIX

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Ngẫm cảnh phong quang biết mấy lòng.
Ngọn bút Ngọc-sơn nên Trấn-bắc,
Mái chùa Bạch-mã chợ Kiên-đông.
Thanh danh Văn miếu bia còn tạc,
Thăng-tích La-thành nước vẫn trong.
Gió phải vàng son thêm một bức,
Càng nhìn càng tỏ nét thiên công.

CXC

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Càng ngẫm thêm ưa mối lạ lùng.
Một giải La-thành in dưới nguyệt,
Mấy hàng cổ thụ bóng trên không.
Gió đưa Văn-miếu hương thơm ngát
Tuyết điểm Nàng-sơn sắc trắng trong
Nhân khách lâm mai khi đẹp bộ,
Nên đem thơ phụ bút Nam phong.

Nguyễn xuân-Phác
Ancienne Rue Nam-trăng
Voie 93 N 3, Hanoi

Mấy lời ngỏ cùng Ngô nữ sĩ

Bản-quán tiếp được mấy bức thư — trong số ấy có một bức của nhà nữ-học-sinh — nhờ chuyển đệ cho Ngô-nương để xin đổi một chữ trong câu phá về bài thơ vịnh Văn-miếu Hanoi : cho chữ « văn vật » không tao bằng chữ « văn hiến ». Sự thôi sao ấy vốn là thói thường của khách làng thơ, nhưng xét kỹ ra thì nói Hà-thành là nơi văn-vật, thiết tưởng cũng không phải là một câu lạ tai vậy. Bản-quán tiếc rằng không được biết chỗ ở của Ngô-nương mà chuyển đệ các bức thư ấy đến, để tùy ý cao-minh xét đoán, vậy hãy lưu tại báo quán, xin Ngô-nương cho người đến lấy, hoặc cho biết chỗ ở để chuyển đệ đến nhà. Trong các chà gồi thư đến, có nhà nói « Hễ được đổi làm chữ « văn hiến » thì sẽ xin nối 7 câu thật hay ». Bản-quán thiết-tưởng rằng, bà nào đã có 7 câu thơ hay mà thích chữ « văn hiến » thì hãy thử đăng báo để các khách làng thơ bình phẩm xem sao.

VUA TUYÊN-THỐNG ĐI NGOẠI QUỐC

Ở Bắc-kinh có tin đến nói rằng vua Tuyên-thống xét ra việc hoàng-cung bị cháy mới rồi là do bọn quan-thị dụng tình đốt, bèn đuổi hai nghìn quan-thị đi. Các vị Hoàng-thái-hậu cần ngăn cũng không được, vì vậy trong hoàng-gia sinh ra việc bất hòa. Vua bỏ hoàng-cung 48 giờ không về, nghe đâu vua lại định bỏ Bắc kinh đi ngoại-quốc ít lâu.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 2 Août 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 ! 55.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 2 Août 1923* 3 °/₀ 57 40. — 4 °/₀ 1918 61.85. — 5 °/₀ 1915-1916 74.50. — 5 °/₀ 1920 91.40, — 6 °/₀ 1920 88 80.

Tại phủ Thống sứ. — Quan cai-trị Alberti chánh văn-phòng quan Thống-sứ đi nghỉ mát tại Vân-nam từ đầu tháng trước thì nay đã trở về Hanoi và đã bắt đầu làm việc từ sáng hôm qua.

Quan nguyên Thống-sứ Saint-Chaffray. — Chiều theo chỉ-dụ quan Giám-quốc ngày 11 Juin 1923, quan Thống-sứ hạng nhất Bourcier-Saint-Chaffray tại Đông-dương, nguyên Thống-sứ Bắc-kỳ nghỉ giả hạn không lương từ ngày 2 Juin 1921 thì nay được nghỉ thêm hạn một năm nữa kể từ ngày 2 Juin 1923.

Viên quản Colombo không chống án. — Viên quản Colombo con án đã nói trong số báo ngày hôm qua, đã để quá hạn 24 giờ mà không nói chống án. Vậy cái án ba năm là do tòa án bình kết nghĩ sẽ thi-hành mà không phải tái thẩm nữa.

Tại trường Thuộc-địa. — Số sinh-viên lấy vào trường Thuộc-địa trong năm 1923 định như sau này:
Ngạch cai-trị Đông-pháp : 6.
Ngạch cai-trị các thuộc-địa : 1.

Việc bầu cử hội-viên thành-phố. — Cái chức vụ của Hội-đồng ủy-viên thành-phố nay mai thì hết mà phải bầu lại hội-đồng thành-phố thế vào. Nhưng đến nay vẫn chưa thấy rục rịch gì cả.

Ở Saigon, Hội-đồng ủy-viên đến tháng sáu vừa rồi cũng hết hạn, đáng lẽ phải bầu lại Hội-đồng thành-phố, song le hai thành-phố Saigon với Chợ-lớn nay mai sắp họp làm một thì quan Thượng-thư thuộc-địa chiếu tờ trình của quan Toàn-quyền Đông-pháp có xin hoãn việc bầu-cử ủy lại và gia hạn thêm cho Hội-đồng ủy-viên Saigon một năm nữa kể từ ngày 15 Juin 1923 trở đi.

TÌM CON

Năm 1907, tôi có người vợ lẽ, sinh được đứa con gái tên là Ninh. Sau người vợ ấy đem đứa con đi, rồi nghe nói cùng với người bồi tên là Mỹ ou Mé là người cùng quê với nó là làng La-phù, tỉnh Ninh-bình, đem đứa con gái ấy bán cho một ông phán làm tại Tòa án Hanoi. Hồi đó đứa con gái ấy mới lên 4 tuổi, tính ra đến nay thì nó vừa 17 tuổi.

Ngày tháng chín năm ngoái, nghe nói tên Ninh có gửi thư mời mẹ nó ra chơi tại phố Sinh-từ Hanoi. Tôi vẫn tìm kiếm mà chưa thấy tên Ninh ở đâu, nay tuy tôi có nhiều con cháu đông đủ, song cũng muốn thấy mặt tên Ninh và nếu có cần phải phụ cấp đồ cho nó nếu người.

Vậy có lời đăng đây, xin ông bà nào cho tôi biết được tin tức, tôi sẽ tạ ơn, và hoặc tên Ninh có nghĩ tình cha con mà viết thư cho tôi biết chỗ ở, cho được gặp mặt, cho thỏa lòng ao-ước lâu nay.

Nguyễn-tất-Tiến, ký-lục.
đối hàm Hàm-tâm Biên-ta, quartier de Phúc-am, ville Ninh bình
3644

Mấy lời cải-chính. — Bản-quán có tiếp được hai bức thư của ông Nghè Ngô-đức-Kế và của ông Tú Nghĩa-Tiến, đại-khái nói :

Trong một tờ báo kia có đăng một bài xã-thuyết « Tư cách thầy giáo » ký tên : « Phạc-sinh tức Tiến-sĩ Ngô-đức-Kế, do ông Tú Đông-châu, Nghĩa-Tiến giới-thiệu ». Sự ấy là có kẻ làm mạo-mượt thế nào, chứ ông Nghè Ngô không từng có giao-thiệp với nhà báo ấy, mà ông Tú Nguyễn cũng không từng có giới-thiệu ông Nghè Ngô với nhà báo ấy bao giờ.

Hai bức thư ấy, đăng nguyên-văn thì có điều bất tiện, vậy bản-quán xin có mấy lời cải-chính giảm hai ngài như trên này, tưởng cũng đã vậy.

Sở Vô-tuyến Bạch-mai. — Trong tháng Juillet 1923, sở Vô-tuyến Bạch-mai tiếp được 26 211 tiếng và đã gởi đi 24.155 tiếng, cộng là 50 396 tiếng cả thảy.

VỊ ĐI XA MÀ BÁN,
DỊP TỐT NÊN MUA NGAY !

Một cái xe ô-tô kiểu nhỏ, 2 chỗ ngồi, chạy còn tốt lắm, đèn điện.
Giá : 800$00
Hỏi tại : Xưởng AVIAT, Hanoi.
3642

Học sinh ta tại Pháp. — M. Nguyễn-Giang theo học tại Pháp vừa mới thi đỗ Khoa-học Tiến-sĩ tại trường Cao-đẳng Saint-Charles. Ngày 17 Juin, ông có mời các bạn đồng quận theo học tại Marseille đến dự tiệc ở một phòng khách rất lịch-sự trong phố Longchamp. M Lê-Phương là tổng thư-ký hội các sinh-viên Việt-Nam tại Marseille có thay lời hội nói mấy lời mừng M. Nguyễn-thanh-Giang. Ông nghè Giang đáp lại mấy lời rất thân ái và cảm tạ các ông đến dự tiệc, sau nữa lại răn anh em cố học để cho gia quyến ở nước nhà được vui vẻ.

Trần-văn-Hy

KÍNH CÁO QUỐC-DÂN

« *Trung-Hòa Nhật-báo* » có lời trân-trọng kính-cáo cùng quốc-dân biết rằng : báo *Trung-Hòa* là một tờ báo mới, đến ngày 8 Septembre 1923 này thì bắt đầu xuất bản, mỗi tuần lễ ra hai kỳ : thứ tư và thứ bảy ; giá báo mỗi năm 3$00, nửa năm 1$80.

Vậy xin quốc-dân, ngài nào có lòng chiếu-cố đến *Trung-Hòa Nhật-báo*, hoặc mua báo, hoặc đăng bài hoặc đăng cáo-bạch, hoặc tỏi điều gì, thì xin cứ gửi thơ hay quá bộ lại *Tòa Báo, tại số 15, Rue de la Mission (tức là phố Nhà-chung) Hanoi*, bản-báo sẽ xin hoan-nghênh và cảm-tạ lắm.

Trung-Hòa Nhật-báo

Tuyển học-sinh vào các trường Sư-phạm. — Đến ngày 10 Septembre 1923 hồi 7 giờ rưỡi, tại Hanoi, sẽ mở một kỳ thi tuyển học sinh vào trường nam nữ Sư-phạm,

Số học-sinh tuyển vào nam-bang định là 35 người và nữ-ban 20 người. Nam-ban thì tại trường nam Sư-phạm và nữ-ban thì tại trường Nữ-lưu học sinh.

Tính đến ngày 31 Décembre 1923 thì các thí sinh không được quá 18 tuổi.

Các đơn xin ứng thí phải viết bằng giấy tin-chỉ mà do những người tinh nguyện ký tên. Đơn xin phải gửi đến quan Đốc-học trường nam Sư-phạm hay là bà Đốc-học trường nữ Sư-phạm trước ngày 31 Août 1923 và phải đính theo các giấy sau này :

1· Giấy khai sinh.

2 Giấy quan cai-trị nhận thực là con nhà tử tế.

3 Văn bằng Sơ học, hay là chưa được lĩnh thì gửi một tờ nhận thực của quan chánh Đốc-học sơ-đẳng là đã đỗ bằng Sơ-học rồi.

4· Một tờ giấy của người thí sinh ký tên và cam đoan rằng tòng sự trong ngạch Học-chính ít ra cũng mười năm kể từ lúc được bổ nam hay là nữ giáo-học tập sự, bằng không thì phải : 1· hoàn lại Nhà nước số tiền ăn học tại trường Sư-phạm : 2· chịu việc bình lính mà đã được miễn trong khi đi học. Giấy ấy phải đính theo một tờ của người cha hoặc người đỡ đầu cho phép ký tờ tình nguyện ấy và chính người cha hay người đỡ đầu cũng phải cam đoan rằng nếu người con tự ý bỏ học hoặc là phải đuổi, hoặc là từ chức trước hạn 10 năm thì sẽ phải đền lại Nhà-nước số tiền tiền học-phí của con mình.

Ngạch Học-chính. — Các viên giáo-học tập sự, cựu học sinh trường Nam Sư-phạm có tên sau này đều được thăng hạng tám :

MM. Ng-văn-Ky, Đỗ-Ngọc, Hoàng-văn-Tuân, Ng-đức-Bảo, Vũ-trọng-Yên, Ng-v-Hào, Ng-huy-Tác, Bùi-mộng-Lân, Phạm-duy-Ninh, Phạm-duy-Ân, Ngô-đức-Kính, Tống duy-Ninh, Doãn-duy-Thông, Phạm-Tá.

Các vị nữ-giáo-học tập sự, cựu học sinh trường nữ Sư-phạm có tên sau này đều được thăng hạng tám :

Melles Ng-thị-Tỷ, Trần-thị Quý.

Nghỉ phép. — M Ung-vong-Coong, thư-ký hạng năm tại tòa Sứ Vân-hảy được phép nghỉ 29 ngày tại Quảng-yên.

CÁO BẠCH

Ở khu đất section K số 175 ở làng Thanh-Giám (Route de Sinh-Từ, N° 101, 6ème quartier) mà chúng tôi tậu của ông Guyot d'Asnières de Salins vào ngày 9 Août 1921 thời có ba ngôi mộ.

Nay chúng tôi cần dùng đến đất ấy, vậy xin bà-cáo xem ở gần ở xa có ai nhận ba ngôi mộ ấy không hễ nhận thời xin đến ngay mà cất đi chỗ khác (xem trong văn-khế cũ đề thường là mộ của người Khách họ Lý vì là người chủ trước mà bán cái khu đất 17a (section K) cho ông Guyot d'Asnières de Salins là ông Lý-Hòa-Thịnh và ông Lý-Hàn-Ký.

Chúng tôi hạn cho trong một tháng, kể từ hôm nay 31 Juillet 1923 trở đi, nếu không có ai nhận thời chúng tôi làm phúc tự khắc bốc lên nghĩa-địa Quảng-Đông ở Quảng-Bà (Hà đông).

3643 Cay, Ninh et Cie
95, *Route de Sinh-từ*

Tại tòa Đốc-lý — M. Phạm-đình-Thiện, thư-ký hạng năm tại tòa Đốc lý được nghỉ giả hạn một năm.

Hành-hung. — Chiều hôm qua, hồi 6 giờ không biết vì cớ gì mà ở cuối phố Phã-đoãn chỗ rẽ sang đường Carreau có xảy ra một cái bi-kịch gớm ghê, hai đứa đuổi nhau, một đứa bị một nhát dao vào cạnh sườn bên trái, vết thương xem ra rất lắm. Người bị đâm là Ng-duy-Lương 22 tuổi ở đâu qua đến Hanoi, còn tên ấp-phạm là Ng-v-Tư nhà ở phố hàng Bông Lác nó chực chạy thì bị ông Poggi ở sở cẩn-cước ra bắt được giải vào Cảm.

Cải chính. — Trong danh sách những viên chức được thưởng bộ-tinh bạc hạng nhì, đăng trong số bữa ngày thứ tư 25 Juillet 1923 thì có in lầm tên M. *Nguyễn văn-Gia* thư ký Thương-chánh là Nguyễn-văn-Giá, vậy nay cải chính là : « Nguyễn-văn-Gia » cho đúng.

CHỮA BỆNH KHỎI HẲN BỆNH HOA-LIỄU

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Của quảng xin nếu người mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi báo-quán, thì cho biết cái tên ở từ giấy gửi báo, hoặc là gửi cho báo-quán cái giấy quán ấy, để cho người làm đề tìm kiếm. Cấm nếu nghi thường hay kỳ tên vào tên khác, hoặc thêm quá, không sao đọc được, thời tự chiếu thư báo-quán không biết là ai và tại đâu.

85 28

NỮ-HẢI-TẶC

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÁ-CẨN dịch thuật

Sơn-hạ nói :

Tiên-sinh đừng nóng lòng, hãy nghe tôi nói hết đầu đuôi ! Bấy giờ có một cái xe ngựa sơn đen, cũng vào dinh Thái-nguyên, tôi nấp rình xem ; con mắt tôi vốn là con mắt linh lợi lạ thường. Người trên xe ngựa bước xuống, đi thu vào khóe mắt tôi, thì đích thị Hoa-thôn Bá-tước. Tôi trông đã rõ, không lầm một ly ! Bấy giờ Chi-phố phu-nhân, Hoa-thôn Bá-tước cùng Hoa-phòng Thái-lang, đứng sắp hàng ba nói chuyện. Những nhời vấn-đáp, đều thấm thảo không nghe rõ. Tổng chỉ bọn họ nói về chuyện Nữ-hải-tặc, bất luận là ai nấy cũng có thể đoán ra, chỉ còn bọ bàn về vấn-đề gì, thì tôi hết sức lắng tai mà không nghe rõ. Bấy giờ mới phải đứng đến nghề nghiệp quen dùng cũ, lẻn vào nép dưới mái nhà, thì quả nhiên bàn nhau về việc Nữ hải-tặc không sai ! Vẫn-đề thứ nhất là cứu cho nữ-công-tử nhà Hoa-thôn Bá-tước là nàng Đăng-đại-tử về ; vấn-đề thứ hai là đánh tháo cho Chi-phố Trung-tá. Sau cùng đem chiếc tàu Du-lâm của Thái-nguyên Ngư-lạc-bát-lang ra bể, Hoa-thôn Bá-tước giữ chức Tổng-chỉ-huy, Thâm-tuyết-tử và Hoa-phòng cũng dự vào việc đó ! Mộ mười lăm người cảm tử-sĩ, tổ chức một đội quân tinh nhuệ, xuống tàu ra bể Nhật-bản, rồi ra một bể Nam-dương, Ấn-độ-dương. Bất luận chỗ nào, hễ gặp bọn đội Nữ-hải-tặc là khai chiến. Mở một trận Hải chiến rất to ! bọn một trăm lính lợi lạ thường. Người trên xe ngựa bước xuống, đi thu vào khóe mắt tôi, thì đích thị Hoa-thôn Bá-tước. Tôi trông đã rõ, không lầm một ly ! Bấy giờ Chi-phố phu-nhân, Hoa-thôn Bá-tước cùng Hoa-phòng Thái-lang, đứng sắp hàng ba nói chuyện. Những nhời vấn-đáp, đều thấm thảo không nghe rõ. Tổng chỉ bọn họ nói về chuyện Nữ-hải-tặc, bất luận là ai nấy cũng có thể đoán ra, chỉ còn bọ bàn về vấn-đề gì, thì tôi hết sức lắng tai mà không nghe rõ. Bấy giờ mới phải đứng đến nghề nghiệp quen dùng cũ, lẻn vào nép dưới mái nhà, thì quả nhiên bàn nhau về việc Nữ hải-tặc không sai ! Vẫn-đề thứ nhất là cứu cho nữ-công-tử nhà Hoa-thôn Bá-tước là nàng Đăng-đại-tử về ; vấn-

Hoang-sơn nói :

Việc chiến-tranh không phải trò chơi, định liệu thế nào, xin cho tôi được biết !

Sơn-hạ nói :

Điều thứ nhất, phải cần có Thầy-lôi !

Nói chưa dứt lời. Hoang-sơn lắc đầu, ra chiều ngẫn ngại, rồi ngảnh lại Sơn-hạ mà rằng :

Thầy-lôi thì rất là hay ! nhưng mua đâu được những của ấy ?

Sơn-hạ nói :

Tiên-sinh đừng ngại ! việc ấy đã có tôi. Tôi có một người bạn thân, vẫn buôn bán khí-giới với Hải-quân, nếu dặn người ấy mua cho hai chiếc Thầy-lôi, thì chỉ độ bàn tay là được !

Hoang-sơn nói :

Dù có Thầy-lôi mà không biết cách dùng, thì cũng không nên việc ! Vả chăng địa điểm trên mặt bể, lại không xem xét sẵn, vậy thì có Thầy-lôi, cũng như là không !

Sơn-hạ nói :

Tôi có một người bạn, trước làm Trung-úy tôi đã chuẩn bị cả rồi, lo gì chẳng được ! Vì rằng cái tài của Sơn-hạ, trong bụng đã tổ chức ra mành ra mối. Như người thợ vẽ cây trúc, trong bụng đã sẵn có cây trúc rồi !

CHƯƠNG THỨ XLII

Hoang-sơn nói :

Việc chiến-tranh chẳng phải trò chơi, định liệu thế nào, xin cho tôi được biết !

Sơn-hạ nói :

Điều thứ nhất, phải cần có Thầy-lôi !

Nói chưa dứt lời. Hoang-sơn lắc đầu, ra chiều ngẫn ngại, rồi ngảnh lại Sơn-hạ mà rằng :

Thầy-lôi thì rất là hay ! nhưng mua đâu được những của ấy ?

Sơn-hạ nói :

Tiên-sinh đừng ngại ! việc ấy đã có tôi. Tôi có một người bạn thân, vẫn buôn bán khí-giới với Hải-quân, nếu dặn người ấy mua cho hai chiếc Thầy-lôi, thì chỉ độ bàn tay là được !

Hoang-sơn nói :

Dù có Thầy-lôi mà không biết cách dùng, thì cũng không nên việc ! Vả chăng địa điểm trên mặt bể, lại không xem xét sẵn, vậy thì có Thầy-lôi, cũng như là không !

Sơn-hạ nói :

Tôi có một người bạn, trước làm Trung-úy tôi đã chuẩn bị cả rồi, lo gì chẳng được ! Vì rằng cái tài của Sơn-hạ, trong bụng đã tổ chức ra mành ra mối. Như người thợ vẽ cây trúc, trong bụng đã sẵn có cây trúc rồi !

Hoang-sơn nói :

Vậy thì làm cho chiếc tàu của Hoa-phòng chúng Thâm-tuyết-tử cháy tan như xác pháo, chẳng chẳng khó gì,

Thế nhưng Thầy-lôi thì đặt ở đâu cho tiện !

Sơn-hạ nói :

Tôi đã xem trong hải-giáp quan-âm, gần vụng bể Đông-kinh có một chỗ đặt Thầy-lôi rất tiện !

Hoang-sơn nói :

Đặt Thầy-lôi đã có chỗ tiện lợi, dùng Thầy-lôi lại được người cựu trung-úy rất lành nghề. Thế nhưng lại phải sao cho người ấy hết sức hết lòng, đừng để lỡ việc !

Sơn-hạ nói :

Điều ấy không ngại ! Bất luận việc gì ! chẳng qua chỉ kim-tiền là cốt nhất ! ! ! nếu tiền không muốn mất, thì thành hại cũng chưa biết chừng !

Hoang-sơn nói :

Kim-tiền là một khoản nhỏ ! vậy tốn độ bao nhiêu ?

Sơn-hạ nói :

Hãy đưa trước trăm đồng, mười hai giờ ngày mai đưa đủ. Bọn chúng chỉ trong một tuần lễ là xuống tàu ra bể. Nếu chậm thì e lỡ việc chăng ?

Hoang-sơn nói :

Thế thì bọn chúng khởi hành ngày nào, ta cũng nên đô trước !

Sơn-hạ nói :

Tôi nào phải con người lỗ mỗ, tiên-sinh bất tất phải dặn kỹ càng !

Đương lúc ấy, có một người Điền-tập viên đi vào. Sơn-hạ liền các từ đi ra cửa.

Sau đó năm ngày, Sơn-hạ hẹp-tấp đi vào tòa soạn. Sẽ nói với Hoang-sơn rằng :

Thầy-lôi chúng người cựu trung-úy, tôi sắp sửa đã xong rồi. Lại thêm được tin rằng : Hoa-thôn bá-tước, Hoa phòng Thái-lang cùng Chi-phố phu-nhân, ba ngày nữa sẽ ra bến Hoàng-tàu, tiến đánh quân Nữ-hải-tặc !

CHƯƠNG THỨ XLIII

Trời cao bể rộng, khói phá sương sa, mấy nghìn chiếc tàu đi lại dọc ngang, đông như mắc cửi. Đó chính là bãi-cảng Hoàng-tàu. Khói đen tỏa thẳng lên không, trông cũng biết là tàu sắp đến kỳ tàu chạy. Trong gian phòng ấu trên một chiếc tàu rất lớn, hay biệu bàn dài chữ rộng, trong rất có vẻ tráng hoàng. Chung quanh bàn có tám người ngồi, ngồi đầu bàn có Hoa-thôn bá-tước, bên hữu có Thái-nguyên Bát-nghĩa-lang, thân-phụ Thâm-tuyết-tử ; Tic-điên Chân-ngô là dẫy tờ bá-tước, Thiết-tăng là dẫy tờ Chi-phố phu-nhân. Bên tả có Bá-tước phu-nhân, Hoa phòng Thái-lang, cùng Tiên-linh Trinh-tử là Thuyền-trưởng, cuối cùng một người ngồi đối diện với Hoa-thôn bá-tước đó là Chi-phố phu-nhân.

Con ái-khuyển của Chi-phố Trung tá ngồi dưới ván tàu, đói mắt trừng trừng, trông lên các người ngồi trên tiệc !

Hoa-thôn Bá tước đem Tin-điên chân-ngôn để làm người hộ-vệ, Chi-phố phu-nhân đem Thiết-tăng cùng con ái-khuyển, để đỡ thêm tin tức Trung-tá cùng cứu giáp trong lúc nguy nan. Còn Hoa-phòng Thái-lang, thì một bên nhiệt huyết, trăm mối lửa lòng, đi giếp việc cho Chi-phố phu-nhân cùng Hoa thôn Bá-tước. Và chẳng lòng dân sẵn sáo, mong mỏi đêm ngày, nếu quân Nữ-hải-tặc kia có thể một sớm quét thanh, thì thật làm cho người cả nước Nhật được thỏa dạ vừa lòng, cũng hễ cái tức trong mình lên cột tàu ngày trước ! ! !

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có những cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3647

Rượu bổ đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình ác, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to lắm!

Ngày mùng 7 tháng sáu, năm-điển Khải-định thứ ba, tức 1918, các phòng lớn chẩn phê rằng:

Chiếu nay đại được phòng cấm MONTES gọi ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ để tăng ngủ dưỡng sức rất hay, đáng nên gia thưởng, trước thực phẩm thì giới cho qui được phòng chế-tạo để lấy thanh-giá.

Khâm thử.

欽差有世界無雙大名醫能治百病神藥方

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bản báo.

Savon Cadum

Để rửa mặc và tắm.

Savon thường làm hoặc nhiều muối, hoặc dầu-mỡ không được trong sạch cùng nhiều mồn độc khác làm cho nước da mất sự mịn của nó.

Muốn biết savon tốt hay là xấu thì lấy chốc lưỡi mà thử nó. Nếu nó chốc cùng làm chốc lưỡi nóng, thì savon đó làm nhiều mồn, chắc nó phải làm đầy nước da.

Savon Cadum bào chế một cách kỹ lưỡng và trong sạch; chẳng những là nó làm cho nước da trở nên mịn, mà lại làm cho lỗ chơn lông được khoẻ khoắn.

Trong mình ta đều có lỗ theo chơn lông, nếu những lỗ ấy bị buội-bậm bích lại, thì nó mọc ra mụn cùng mình.

Bột và nước Savon Cadum thấm vào chơn lông, rửa đỡ nhơ-nhớp mà làm cho cái da của ta được khoẻ khoắn và mịn luôn luôn.

Dùng Savon Cadum lấy làm lịch kém, gì người ta dùng nó không bỏ chốc nào, mà lại lâu bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là hai quang.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

VỎ KẾN

Mỗi cái **1$00**

Thưa các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạc cao 8 quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không bớt thời xin biếu cái kính giọng vàng cả hộp xin xem như sau này:

			giá trước		nay
Đồng hồ đeo tay chôn tối thấy giờ			5$ 40	nay	4$ 40
—	id	cổ kim ly	— 6 00	—	5 00
—	id	kim thép và kim vàng	— 4 50	—	3 50
—	id	vuông thực xinh	— 5 50	—	4 50

Bổ các quý khách chiếu cố cho 2 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước) thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đôi mồi và 1 cái hộp kính aluminium và cả tiềnước cửa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, HANOI
2049

COURSE INTERNATIONALE

DE 100 KILOMÈTRES

Courue le 10 Mai 1923

Vainqueur: LE STUMPH

sur bicyclette J. B. LOUVET

Les cycles J. B. LOUVET

sont indépendants de tout consortium et luttent seuls par leurs propres moyens

EN VENTE CHEZ:

ANSTETT & Cie

Avenue Paul Doumer

HAIPHONG

NGUYỄN-HỮU-THĂNG & BỒ-ĐÌNH-ĐẠT

45, Bd Dumart de Lagrée

HANOI

7087

XE MOTO

Chỉ có một thứ xe đạp có động cơ 100 c/mc kiểu L'ÉVANS CYELEMOTOR là đã chạy được từ Paris đến Nice không phải đạp mà thôi.

Xem những kiểu xe mới có đèn điện. Đi một trăm kilomètres chỉ mất một lít rưỡi dầu xăng. Vừa lợi sự vừa tiện lợi.

Đại-biểu về toàn hạt Đông-pháp:

GIOVANNELLI, 45, phố Maréchal Joffre, Hanoi 3634

祥和裕 YU-WO-TSEONG

Grand magasin de soieries Chinoises et Annamites

VENTE EN GROS

n3, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 256

Bản-hiệu bán các thứ hàng lụa và hàng Tơ; hàng tơn buôn, không tơn lẻ và không gởi biếu mẫu đi các nơi.

Hàng Tàu có những kiểu Trung-hoa làm ra, cho nên quí-khách mua được giá rất rẻ hơn các hiệu khác, vì các hiệu đó sản phải buôn lại của bản-hiệu; nếu quí-khách mua của bản-hiệu, thật là buôn tại gốc, bán tại ngọn. Vậy xin các quí-khách chiếu-cố mọi bề hàng tốt, giá rẻ.

NƯỚC SƠN: Các thứ hàng thật tốt thật chắc và có sơn gửi mẫu lại, bản-hiệu sẽ gửi giá rất sớm

Nay các-bạch

2010 YU-WO-TSEONG

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ ở ngã đàng Bắc-đến hội-sinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said Al-ớp) Ma5.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

GIỜ KHÁM BỆNH: Mỗi ngày 2 giờ chiều, từ — đến 17 —

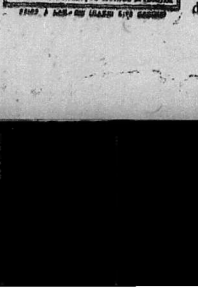
KHÁM BỆNH: Mỗi 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: Giá 1$50

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, số, cuối nhà số 226

3815

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn-bán!

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques STANDARD* », Jutlien & Fortin, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 2065

Giấy thưởng-lục. — M. Hoàng-đình-Mão, lý-trưởng làng Khương-thượng, tổng An-hà, huyện Hoàn-long (Hà-đông) được thưởng một đạo thưởng-lục vì đã tỏ lòng cần mẫn và lận trung trong việc bắt bốn tên đại bợm đêm 24 Novembre 1922.

Muốn bán một khu đất rộng 730 thước vuông, ở chỗ đất thực tốt. Hỏi tại số 46, phố Phủ-doãn (Richaud). 3645

Chợ tham của bán rẻ. — Số Mật-thám vừa bắt được một bọn vừa Tàu vừa ta là Ao-an-Ky ở hàng Ngang, Ng-thị-Hai ở phố Mới, Đỗ-thị-Quế ở phố hàng Bồ, Nguyễn-thị-Nguyên ở hàng Thiếc, Nguyễn-thị-Chi và Ng-thị-Nhiên ở phố hàng Bát mua những khuy trai ăn cắp của công-ty « Société industrielle de l'Annam-Tonkin », Nguyên là công ty này vẫn đóng hòm tải sang bán lại. Pháp và Nam-kỳ mà khi tới nơi thì trong hòm chỉ thấy những gạch với sắt vụn mà thôi! Bấy lâu nay sở Mật-thám xét mãi không ra. Nay thấy một hiệu bán khuy rất rẻ, tra ra thì mới rõ là bọn này ăn cắp, nhưng dùng cách gì mà ăn cắp thì vẫn chưa rõ.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tàu Amiral de Beaumont trở về Haiphong. — Tàu *Orénoque* tới Haiphong chiều hôm qua có gặp tàu *Amiral de Beaumont* tối 31 Juillet hồi 7 giờ 45 ở phía đông-nam đảo Hải-nam thì đã bảo cho tàu ấy biết tin tàu *Min*, vậy cứ việc trở về Haiphong.

Tàu Nhật. — Chiếc tàu *Tai kwa maru* của Nhật ở Hương-cảng sang ngày 30 Juillet có chở nhiều hành khách Trung-hoa, nhưng không được vào bến là vì có một người ốm họ nghi là bệnh truyền nhiễm. Hôm thứ ba vừa rồi quan thầy thuốc đã xét là không phải bệnh truyền-nhiễm, nên đã cho vào bến.

MỘT DỊP RẤT TỐT

Muốn bán một cái xe moto « Indian » có kèm thêm một cái xe ở cạnh (Side-car).

Hỏi tại: Hôtel du Commerce Haiphong. 3639

BẠCH-MẠC (Vĩnh-yên)

Cướp. — Hồi 10 giờ rưỡi đêm 29 tháng bảy tây mới đây, có một bọn chừng hãy, tám đứa vào cướp ở một hiệu Khách ở làng Gốm, cách bờ sông Lô độ vài trăm thước tây và huyện Lập-thạch độ hơn một kilomètre. Chúng nó đốt hai tiếng pháo, chém người Khách làm công tên là Kịt Sáng 17 tuổi, phải ba bốn nhát dao ở đầu và nhiều dấu vết khá đau ở mình mẩy; lại chém người chị dâu ở đầu và đòi bán cánh tay bị gọng dao nẹp, vết thương không nặng lắm: người mẹ chồng và con ở cũng bị đòn. Thế là cả hiệu có bốn người đều bị cả mà không đám kêu. Bọn ăn cướp đập hết cả đèn, thấy tinh bày bán ở trong hiệu rất nhiều đồ vải của đủ mọi thứ, chúng chỉ lấy có 15 đồng bạc giấy, 30 đồng bạc xu đồng, và ở với vải, vân vân bày ở cửa hàng tính tất cả độ hơn một trăm bạc. Người láng giềng bán thuốc bắc đứng ở trên gác lấy ngói mái nhà ném xuống đấu quân cướp và kêu người đến cứu đứng sợ kẻ cướp chỉ đốt pháo chứ không có súng. Dân làng mới đổ ra cứu, đôi bên đánh nhau, phu-tuần làng phải vài người bị thương lại có người nói rằng có người đánh cả nom thấy hai thằng kẻ cướp khiêng một thằng chạy ở trong với chúng bị thương xuống thuyền chạy trốn. Bọn cướp chạy được cả. Độ nửa đêm quan huyện sở tại có phái ông quyền huyện và lính đến chỗ mất cướp. Cứ như lời người ở gần của hiệu Khách ấy khai có biết mặt tất cả những đứa ăn cướp. Nhờ có cái đèn vẫn thắp ở hiện, bọn cướp không tắt, thì ông quyền huyện đã cho bắt được hai tên là Đặng-bá-Đạt, 27 tuổi, ở làng Quận-tử và Ng-văn-Thái, 31 tuổi ở làng Phú-thị huyện Lập-thạch tỉnh Vĩnh-yên. Người thợ cạo ở cạnh hiệu Khách tên là Ng-v-Biên cũng bị bắt, vì chứa quân cướp trong nhà.

Hôm 31 tây, ông Cẩm và ông sen lầm ta ở Bạch-hạc có đến làng Gốm xét việc này và có bắt thêm được tên Vũ-v-Khang, 28 tuổi, người ở Hanoi, ngụ ở làng Quán-tử bị nghi là ăn cướp hiệu Khách này.

Chủ hiệu Khách mất cướp tên là Chiếng-sĩ-Kỳ làm công ở Haiphong, để lại cho mẹ vợ và em coi giữ chung một hiệu ở làng Gốm. Việc này sở cẩm Bạch-hạc và quan huyện sở tại còn đương xét.

PHÚ-LÝ

Trộm như rươi. — Tối hôm thứ hai lại có kẻ trộm trèo gác vào nhà ông giáo Tiếu ở phố Châu-cầu lấy mất quần áo đồ vặt tất cả đáng giá đến non 50 p.

NINH-BÌNH

Một cái mối lợi dân ta nên làm. — Xưa nay ta đã biết bông Cao-mên là một thứ bông tốt, quả to và bông trắng mà lại nặng hơn bông ta; vì vậy nghề giồng bông ở xứ Cao-mên từ lâu nay đã trở nên một nghề rất thịnh đạt hiển nhiên. Mới đây tại huyện hạt Yên-mô, quan sở tại đã thừa lệnh quan Công-sứ phát giống bông ấy cho đem giồng thử tại mấy nơi trong huyện hạt, đến nay đã được lấy quả, thì thực tốt hơn bông ta nhiều. Cứ lấy cái thành-hiệu đó mà suy ra thì có thể làm một cái mối lợi cho dân ta sau này biết đến thế nào. Tiếc rằng mới giồng thử, nếu đã giồng được nhiều thì hiện chắc được một cái lợi to rồi ru, vì hạt đó có nhiều nơi đất đồi nái cao-ráo thực là một nơi thổ-nghi rất hợp cho sự giồng bông lắm. Ta mong rằng dân các hạt khác cũng nên sớm biết cái mối lợi đó, chớ nên bỏ hoài.

VIỆC KINH-ĐÔ

Bãi mạng — Vừa rồi các viên chức tổng-sự các tòa sở thống thuộc dưới quyền chánh-phủ Bảo-hộ Trung-kỳ được thọ hàm, đã vào bái mạng trước điện Cần-chánh.

Bái mạng xong, các ông ấy có đến cảm ơn các Cụ trong Viện Cơ-mật.

Ông Lê-đình-Tuệ, làm Thư-ký sở Kiểm-sát Tài-chánh (thị-độc) vừa mới được thăng và đã vào bái mạng trước điện Cần-chánh ngày 15 Juillet.

Cái nạn ô-tô. — Chiều hôm 29 tại nơi công-cao đồng Thanh-lạm có cái xe ô-tô đi dạo mát của các qui quan, đến đó chẳng biết vì sao mà lăn cả người lẫn xe xuống ruộng. Nói rằng xe ấy có bốn người ngồi mà khi lăn xuống ruộng lại có đủ 9 phải hai người đàn bà đi buôn gánh, nhưng tất cả hãy nhiên người không hề gì cả, chỉ bị xây xát ít thôi.

Sự ấy liền đã báo đến huyện sở tại đã đem dân ra cứu đem xe lên, còn người thời đã có xe khác đến đưa về đến Huế bình an vô sự.

Một khoảng đường nguy hiểm — Đường Thiên-lý từ Huế vào Đà-nẵng đến khoảng kilomètre 8 và 9 có cái cầu gọi là cầu Thanh-lam bắc ngang qua sông Vực; cầu ấy bằng Xi-măng, có tay vượn sắt chắc chắn, bỗ ngang thời chật không thể hai cái xe ngựa tránh nhau ở trên mặt cầu được thậm chí xe tay cũng không thể tránh nhau được, thế cũng đã hiểm nguy rồi, nhưng lại có một điều rất hiểm nữa là hai đầu cầu ấy đều có hai khúc đường cong và một chiều cho nên hai cái xe đã đến đầu cầu cũng chưa thấy nhau, mà giữa đường không hề có một cái gì làm dấu phải hóp còi hẹo phải hoãn chậm lại nếu một cái xe ngựa, xe tay hay là xe đạp gặp nhau ở giữa cầu ấy chắc là phải nguy to. Cách vài tháng trước đã xảy ra ở đó một sự nguy hiểm hai cái xe ô-tô chạm nhau ở đầu cầu cho đến nay vẫn chưa thấy sự đề phòng về việc ấy.

Ước ao quan trên sẽ hết chặt bỏ những bụi tre hai bên đầu cầu và đóng hàng rết để phòng cho khỏi sự nguy hiểm. Vì đường ấy một ngày có đến biết bao cái xe đi ngang qua!

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Xử vụ đánh chết người. — Hôm tết rồi tên Nguyễn-v-Long đến v.ống cha nó ở làng Đức-hòa.

Nó mới hay người thương cấn nó là thị Gấu bị Phạm-v-Lê là con nhà có ăn độ động; cậu thị Gấu là Phạm-văn-Tiết ý muốn gả cho Phạm-v Lê hơn.

Qua ngày mồng hai tết, Long cậu Phan v-Du kêu là Cư, mới tổ rằng nó muốn gây với tên Lê và tên Ng-v-Bổ.

Du chạy đi học với Lê và Bổ, chúng nó mới đến hỏi Long, mà Long chối. Cha tên Long là Nguyễn-Phước bay tự sự mới lại mắng Vốn với Phạm-văn-Bảy là cha c'a Du. Bố mới sanh rầy đánh lộn sơ sịa rồi đem. Chiều lại cha con đến thăm Phan-v-Tiết, gặp Dụ tại đó. Hai đàng lại gây lộn nữa, mà Bảy cũng gây. Phước đánh Bảy lỗ đầu, kế đó Phước bị Du đánh một cây nơi sọ. Long nóng ruột chém Du một dao đứt tóc lòi sọ. Làng nghe chạy đến, Ng-Phước đã bất tỉnh, chở đến nhà thương Chợ-lớn, qua hôm sau nó chết. Nó bị bể sọ rách da hao óc, động võ óc mà chết.

Phan văn Du chịu thiệt. Nó khai không có ý giết Phước, nó muốn đập Phước đồng gỗ cha nó ra đó thôi.

Phan-v-Du không có tiền án, tánh hạnh nó tốt, nó mới có 16 tuổi.

Tòa kết án: Phan-v-Du bay là Cư được thả bổng.

Vụ cô sát. — Lúc tháng Octobre 1922, ông quản Phan-văn Sô ở Saris đi nước trong chỗ Mọi ở. Thình linh nghe nhiều người đàn bà ở làng Thành lọa lồng Nhơn-xương, nói trong tuần tháng Mars hay là tháng Avril chi đó tên Lý-Đại có giết hết hai mạng.

Bắt Lý-Đại thì nó khai thiệt. Nó khai nó có đi làm đường Saigon — Phan-thiết với ông Phước và tên Đôn và dân Mọi-chăm.

Buổi chiều kia chúng nó làm tiệc rồi uống rượu đến say. Lúc về nhà Đại đòi đồng bạc của Phước thiếu nó, Phước không trả. Đó mới sinh rầy rà. Đại vác dao chém Phước; Đôn nhảy vô binh cũng bị Đại giết luôn nữa.

Qua ngày sau hết say rồi Đại sợ, mới đem hai cái thây ra chôn dưới mương. Nó có dẫn làng đến rừng lấy cột hai tên ấy lên.

Trong lúc Đại bị bắt thì nó có một người tình tên thị Canh gốc Mọi-rây ở Phan-thiết là vợ của Đôn. Nó không có tiền án.

Tòa kết án: Tên Lý-Đại bị xử bảy năm cấm cố.

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Í h:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những số gửi tiền cùng các biên-lai lại để tiện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận số sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên
P. Pon. E. CHATAIGNEAU.
Y. M. GRENÉS.
2094.

Nhà máy đúc kẽm ở Quảng-yên cần những người thợ về giỏi.

Hỏi ở đấy. 3641

皇越新律窃喃

Mới xuất bản Luật Hoàng-Việt chữ nôm *mà M. Hoàng-Tường (trợ-giáo) tuân y quyển luật quốc-ngữ Nhà-nước dịch ra, hiện đã trình phủ Thống-sứ. — Mục-đích dịch ra chữ nôm, là dịch-giả thọ ý muốn của các hào-trưởng trong các hương-hội; những bậc ấy cần phải xem luật để thường lo liệu việc công, mà phần nhiều các bậc hào-trưởng quen xem chữ nôm hơn xem chữ quốc-ngữ.*

Giá bán mỗi quyển 1 p. 50, tiền cước độ 0 p. 30.

Quý xã nào muốn mua, xin cứ gửi tiền 1 p. 80 (là cả tiền cước) về nhà in Kim-Đức-Giang, số 83, phố Hàng Bồ, Hanoi, hiệu ấy sẽ gửi sách đến tận nơi. Xin để phương-danh và làng, tổng, huyện, tỉnh cho rõ ràng để tiện gửi. Còn các tỉ các nhà, nếu có lòng chiếu cố mua xin viết giấy về, hiệu ấy sẽ gửi lối giao-ngân Tỉnh-hóa. — *Mua nhiều, có biếu hoa-hồng.* — *Lại có bán tại nhà dịch-giả, số 33, phố Hàng Nón. Ở các tỉnh, thì xin hỏi mua tại các hiệu sách.*

2092

HỎI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYỄN, BỆNH HEN !

Ai mắc các bệnh ấy mà khó thở, mà đau tức, nên dùng thuốc Abyssinie Exibard bằng bột (REMÈDE d'ABYSSINIE EXIBARD en POUDRE) thì bệnh sẽ dứt ngay. Bỏ bột trong một cái đĩa, hoặc trên một mảnh kim-khí mà đốt, rồi thở cái khói thuốc, thì lập-tức dứt ngay. Cứ thử mà xem, sẽ thấy kiến-hiệu lạ thường. Hút thuốc quấn Abyssinie Exibard (CIGARETTES d'ABYSSINIE EXIBARD) cũng hiệu-nghiệm lắm.

Trên cái bằng quấn chung quanh hộp thuốc có in điều-hiệu sau này mới là thực hiệu :

TUMSATHOR

MARQUE DÉPOSÉE

Gởi bán tại | BLANC, Hanoi / MONTÈS, Hanoi

林柱張

HỞI [illegible]ỒNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (cũng là bệnh lòi dom) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như con đẻ ra khi đại-tiện xong rồi thì lại thụt vào đấy. thật là bất tiện cho người ta làm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng nề sau khó chữa.

Khi sửa chữa bệnh này đều đáng đao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những nỗi mọn tự-kỷ rụng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh nay xin mời đến :

M. TCHUONG-QUAY-LAM

35, Phố mới Brière. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các tỉnh sa đến xin hỏi tiếp.

Thư từ xin trả lời ngay. 2080

Hỏi bạn-hàng bản-quốc

nếu muốn giữ

cho sức khỏe được lành

Nên hút thuốc lá quấn rồi và chưa quấn hiệu « CORONA » (hiệu riêng) vì thuốc ấy không làm rao cổ họng, cả người có tuổi hay là sức-khỏe yếu-ớt cũng có thể hút được.

Nên mua thuốc xì gà (cigares) (hiệu riêng) « EXCELSIOR » và « EL NINO » thứ xì-gà EL NINO đựng bằng hộp sắt.

Bán khắp cả mọi nơi

Quản-lý ở Đông-pháp là hiệu

GUIONEAUD FRÈRES

BORDEAUX - HANOI - HAIPHONG

Bán lẻ : *Ở cửa hàng 69-71, phố hàng Khay (Rue Paul-Bert), Hanoi.*

Bán cắt : *Ở cửa hàng 28-30, phố hàng Giò (Bd Gia-long), Hanoi.*

Bán lẻ và bán buôn : *Ở cửa hàng 43, đường Paul Bert, Haiphong.*

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, đủ Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, imperméable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

6, Rue des Cantonnais, Hanoi

2110

Kính gọng kền tròn, bù-dục

Giá bán 1$50 cả cước

BÁN TẠI HIỆU :

LY-SENG-BAO

42, Phố Hàng Bồ, Hanoi.

2081

NƯỚC HOA THƠM

Cô Ba

PACHOD Frères & Cie LYON

2050

Hỏi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2052

Nhà Bán-đồ « TĂM-TĂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy sẽ liệt-kê các ông nào mua thì gởi tiền cho kỳ hạng sẽ tiện gởi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 84, phố Tràng-tiền, Hanoi.

RƯỢU BẠT-HẢ GET PIPPERMINT GET

rượu này uống để mát mẻ và mát khan tiếng.

奧同梁

Kính trình để các qui-khách biết cho rằng : bản-hiệu chúng tôi vừa chuyển sang về nghề kim-hoàn này, đã ngoài hai mươi năm nay, nghề làm ra đi ngày càng tinh xảo thêm ra, lại chịu các thứ nào kiểu vàng, nhẫn, hoa-tai, khuy-áo, dây đeo cổ, quả-tim, vân vân, trông rất là thanh nhã, theo hợp thời thế, các qui khách tiện dùng, nhân dịp sắp ngày tết cả đến nơi, bản-hiệu mới mượn được mấy tay thợ rất khéo ở Hongkong sang và mới có sang các thứ mặt kim-cương, chân châu, ngọc-thạch, ngọc lục, kim sa, lưu-phách, san-hô, hổ-phách, và một ngũ sắc vân nữa, đủ cả mọi thứ, và mới có sang nhiều kiểu vàng, kiểu nhẫn mới chế ra, trông rất là ngoạn mục.

Xin mời các qui-khách quá bộ lại xem, cả mua lẫn không, đều hiệu lão nào cũng có người để [illegible] các qui-khách, rất là vong-ân.

LƯƠNG-THÀNG-KHO

Bijoutier

42, Rue de la Soie. 42e

Wexkin) HANOI

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn số 1.000.000 quan tiền thự

Tổng-cục số 110, Phố mang Thương Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

Đã chứng ngâm nước đá sẵn

Đóng chai lớn

Đóng chai nhỏ

Đại-biểu :

Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères

Ở tỉnh Tuyen-Quan là ông Kock-Guine-Sêng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả.

Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thư đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110.

華 PAO-VA 寶

23, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿路門德潮行內河東寶

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có song : 1° Một bọn đồ mạ rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vàng, dicu ; kẻ thuốc lá, đèn, vân vân.

2° Một bọn mành kính đủ có : thứ mặt, mắt đen mặt trắng, mặt vàng, mặt mắt lé cũng, vân vân. Lại có cả nhãn kính gọng bằng vàng tây, gọng học vàng, gọng đồi mồi, vân vân ; quá xuân đến hạ mà đeo những nhãn kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ bọc da vàng, đồng-hồ bấm thước, đồng-hồ chăm-chỉ, vân vân.

4° Một bọn chậu sứ, đèn sứ, lọ sứ, bát sứ, hồ sứ đủ thảy-thảy-thảy hay là bảy cảnh đồng được và tứ bình vân vân.

5° Một bọn đồ mạ-thuật ở Bắc-kinh sang.

Sáu thứ hàng mới sang kỳ năm rồ trên này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Còn các đồ nữ trang, châu báu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc các quí-khách cũng đã tường cả rồi,

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA

Phố Hàng Bồ, số nhà 23, Hanoi.

Các bệnh bóng, thổ, chuột rút, đau dạ dầy, vân vân... dùng thuốc

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gởi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

52, phố Paul Bert, trước cửa hiệu Gò đa và là hoàn kiếm trông sang

No 203

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(*Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.*)

NGUYỄN-BỐ-MỤC dịch thuật

Hai người đang chuyện-trò cùng nhau thì bỗng nghe ở phía nhà hậu có tiếng người kêu rầm-rĩ :

— Tôn-sư ơi ! Bố-độ ơi ! mau mau đến đi cứu nàng.

Sư cụ *Tri-tu* và tiểu *Kính-viên* chẳng còn hồn-vía nào nữa, vội-vàng tất-tả chạy đến. Khi bước vào trong phòng, trông thấy nàng *Vân-cơ* đã trợn ngược hai mắt lên.

Sư cụ *Tri-tu* nói :

— Bây giờ biết làm thế nào ! nhân-mệnh chí trọng việc này biết tính làm sao !

Tiểu *Tam-chân* và tiểu *Kính-viên* đều sụt-sùi thương-khóc. Bỗng có mấy bà vãi đến lễ chùa trông thấy, mới sẽ bảo rằng :

— Bạch các sư ! xin các sư chớ nóng-nảy ! mau mau đỡ nàng ngồi dậy, rồi bảo người vuốt ngực cho nàng. Đây là nàng khi uất mà xiễn đảm lên, cho nên thành ra như thế.

Tiểu *Tam-chân* theo lời, đỡ nàng *Vân-cơ* ngồi dậy, rồi các vãi xúm lại mà vuốt ngực cho nàng. Vuốt trong hồi lâu, quả-nhiên nghe có tiếng khò-khè ở cuống họng.

Các bà vãi nói :

— Nên mau mau lấy nước khương-thang mà đổ cho nàng !

Tiểu *Kính viên* vội-vàng đi sắc nước khương-thang đem đến. Khi đổ nước khương-thang cho nàng rồi thì nàng nấc lên mấy tiếng rồi sẽ đưa con mắt.

Các bà vãi nói :

— May ra có thể cứu được ! Bây giờ ta hãy vực nàng lên nằm ở trên giường.

Các sư cùng xúm lại vực nàng lên giường. Bỗng thấy nàng kêu lên một tiếng thật to rồi nói :

— Trời ơi ! nếu biết trước như thế này thì chồng thà nằm xưa yên phận ở vậy cho xong. *Hàng* công-tử ơi ! không ngờ công-tử lại dùng những lời cam-ngôn mật-ngữ mà đánh lừa tôi ! cái công-trạng lớn-lao kia về tay họ *Hàng*, mà bao nhiêu nông-nỗi cực-khổ thì bắt tôi phải chịu. Thương xót cho thân tôi ! ngày nay tôi cũng chẳng tiếc gì một chết, nhưng chỉ ngại về nơi chín suối, còn mặt-mũi nào mà trông thấy đứa vũ-phu thô-bỉ (trỏ *Định-quốc*) kia !

Các sư đều xúm lại khuyên giải mà rằng :

— *Vệ* tiểu-thư ơi ! tiểu-thư vừa mới hồi tỉnh, chớ nên nghĩ-ngợi chi cả.

Nàng *Vân cơ* yên nghỉ hồi lâu thì các sư lại nấu cháo đem đến, rồi bảo nàng rằng :

— *Vệ* tiểu-thư ơi ! tiểu-thư hãy gượng ăn một lưng cháo !

Nàng *Vân-cơ* cũng nể lời các sư, phải cầm lấy bát cháo gượng ăn. Các sư thấy nàng tinh-thần đã hồi-phục mừng-rỡ xiết bao, tức-khắc chạy ra rung chuông đánh trống, tụng kinh niệm phật, rồi ai nấy trở về phòng ngủ.

Nàng *Vân-cơ* đêm hôm ấy không thể chợp mắt được, hai hàng nước mắt dòng dòng chảy xuống. chỉ ngồi nghĩ quanh nghĩ quẩn, đường kia nỗi nọ, ngổn-ngang trong lòng, không biết cái thân-thể sau này rồi ra thế nào.

Nàng nghĩ thầm : Bây giờ ta trở về quê nhà thì phụ-huynh ta tất không nhận, mà chết xuống suối vàng, còn mặt-mũi nào trông thấy hai vị lang-quân. Ấu là ta quyết chí tu-hành, nhưng muốn tu tất phải cắt tóc, con người mặt hoa da ngọc, nỡ nào cắt dạng nên-sồng. Trời ơi ! Ta cũng chớ nên oán trách bên-độ và cô-mẫu, chẳng qua chỉ bởi ta nghĩ lầm một chút đáng lẽ phụ quân tại thế, ta phải một lòng thủ-tiết, mới khỏi hổ-thẹn là con nhà thế-gia. Nếu thân-phụ có quá thương mà muốn cho ta cải-giá thì ta cũng phải yên phận trong chốn khuê-phòng, để tày ý thân phụ ta kén chọn, có sao trông thấy biển-độ, lại ra lòng đeo-đai. Trăm điều ngang-ngửa vì ta, để đến nỗi *Tử* di-nương bị oan-nỗng mà chết. Xót-thân lưu lạc, cắt lắp sống vất, bỗng nhan như ta, còn mong chi nữa ! Ta nghe những lời các sư nói và xem mấy bức tranh treo đây thì quả-nhiên là có-mẫu ta muốn bắt ta đi tu vậy.

Nàng *Vân cơ* nghĩ quanh nghĩ quẩn, trời đã sáng rõ. Nàng trở dậy ngồi dưới cửa sổ chẳng buồn chải đầu rửa mặt, ngẫng nhìn 3 bức tranh về thì đều không thấy đâu.

Bỗng có sư cụ *Tri-tu* ở mặt ngoài bước vào, lên tiếng bảo rằng :

— Tiểu-thư dậy sớm thế, đêm qua ngủ có được yên giấc không ?

Nàng *Vân-cơ* ngảnh nhìn thì thấy sư cụ *Tri-tu* mình mặc áo ca-sa, nét mặt hiền lành, mới gạt nước mắt, rồi thỏ-thẻ mà thưa rằng :

— Dám thưa sư cụ ! Đêm qua chắc người vì tôi mà phải một bữa sợ. Người đã hết lòng từ-tế mà cứu-chữa cho tôi được khỏi chết. Bây giờ tôi có một điều này muốn hỏi, xin người hãy lấy thực-tình mà dạy bảo cho.

Sư cụ *Tri-tu* nói :

— Tiểu-thư muốn hỏi điều gì, xin tiểu-thư cứ nói.

Nàng *Vân cơ* nói :

— Đêm đuổi việc này thế nào, tất người đã hiểu rõ ! cô-mẫu tôi vì 3 bức tranh ấy : một bức vẽ cái cảnh « Động-phòng hoa-chúc » của tôi năm xưa, và một bức vẽ trong khi tôi cưỡng-bách *Hàng* công-tử mà xé tập tranh « Bách mỹ » ; còn một bức nữa lại vẽ *Định quốc* thường-quán trong khi bị đánh. Quả-nhiên là có ý muốn khiến cho tôi phải hổi-hận. Nhưng tôi xin nói để người biết, tôi đây hổi-hận đã nhiều, muốn chết mà không thể chết được, chỉ xin hỏi người một cán rằng cô-mẫu tôi định xử-trí tôi ra thế nào ? tất cô-mẫu tôi có nói chuyện với người, vậy xin người thuật rõ cho tôi nghe.

Sư cụ *Tri tu* nghe nói, thở dài mà than rằng :

— Nếu vậy thì tiểu-thư thật là thông minh ! Quả-nhiên *Vệ* vương-phi có nói chuyện với tôi. Vương-phi ỏ ý cho tôi biết rằng cứ lấy tình thân-thích mà nói thì đáng lẽ vương-phi nên linh tiểu thư về, hoặc để ở tại vương-phủ, hoặc đưa về ở quê nhà là phải, nhưng ngặt vì có 3 điều không tiện.

Nàng *Vân cơ* hỏi :

— Ba điều là những điều gì ?

Sư cụ *Tai-tu* nói :

— Điều thứ nhất là *Vệ* vương-phi xưa nay rất ghét những kẻ dâm-tà, không muốn nhìn mặt, mà tiểu-thư không biết giữ thói nhà băng-tuyết, lại cam lòng cải giá, để sinh ra nhiều sự xấu-xa. Điều thứ hai là tiểu-thư hại cha, hại anh như thế, còn mặt-mũi nào mà trông thấy cha anh nữa. Chẳng những hại thân, lại hại cả đến bà sinh-mẫu, tội-ác chất cao bằng núi, khiến cho bao nhiêu oan-hồn quanh-quẩn bên mình. Điều thứ ba là vương-phi nghe nói tiểu-thư nhan sắc xinh-đẹp, mà tư-chất lại thông-minh thì vị-tất đã chịn ở yên một bề vậy. Hoặc-giả ngày nay trong vương-phủ toàn thị con hiền dâu thảo, danh-tiếng thơm-tho, nếu đem tiểu-thư về thì vương-phi lấy làm một sự bỏ-thẹn. Bởi vậy vương-phi nghĩ đi nghĩ lại, chỉ còn một kế này là hơn.

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)